

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته علوم سیاسی

موضوع:

نقش و جایگاه اینترنت در دیپلماسی عمومی آمریکا نسبت به ایران با مطالعه موردی
سایت های (یوتیوب ، فیس بوک و توئیتر) از سال ۲۰۰۵ تا کنون (۲۰۱۰ میلادی)

استاد راهنما :

سرکار خانم دکتر طاهره ابراهیمی فر

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر محمدعلی خسروی

پژوهشگر :

میشم طهرانچی بلدی

سال تحصیلی:

تابستان ۹۱

تقدیر و تشکر :

شکر شایان نثار ایزد منان که توفیق را رفیق راهم ساخت تا این پایان نامه را به پایان برسانم. از استاد فاضل و اندیشمند سرکارخانم دکتر طاهره ابراهیمی فر به عنوان استاد راهنما که همواره نگارنده را مورد لطف خود قرار داده اند، کمال تشکر را دارم .

این پایان نامه را ضمن تشکر و سپاس بیکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم می نمایم به:

- محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به خاطر همه ی تلاشهای محبت آمیزی که در دوران مختلف زندگی ام انجام داده اند و بامهربانی چگونه زیستن را به من آموخته اند.
- به همسر عزیزم مهربانم که در تمام طول تحصیل همراه و همگام من بوده است .
- به دختر عزیزم نرگس که امیدهایم را در او جستجو می کنم.
- به استادان فرزانه و فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند .
- به آنان که در راه کسب دانش راهنمایم بودند .
- به آنان که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان بدرقه ی راهم بود.
- الها به من کمک کن تا بتوانم ادای دین کنم و به خواسته ی آنان جامه ی عمل بپوشانم .
- پروردگارا حسن عاقبت، سلامت و سعادت را برای آنان مقدر نما .

تعهذنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانف میثم طهرانچی بلدی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۷۰۸۵۰۰۶۰۰ در رشته علوم سیاسی که در ۹۱/۶/۱۹ تاریخ از پایان نامه خود تحت عنوان نقش و جایگاه اینترنت در دیپلماسی عمومی آمریکا نسبت به ایران با مطالعه موردی سایت‌های (یوتیوب، فیس‌بوک و توئیتر) از سال ۲۰۰۵ تا کنون (۲۰۱۰ میلادی) با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجانف بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانف مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۶/۱۹

میشم طهرانچی بلدی دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره
به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی دانشکده علوم سیاسی این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشکده تهیه شده است	
نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی	کد واحد : ۱۰۱
کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۲۰۸۱۲۹۰۲۰۶۱	
عنوان پایان نامه : نقش و جایگاه اینترنت در دیپلماسی عمومی آمریکا نسبت به ایران با مطالعه موردی سایت‌های (یوتیوب ، فیس‌بوک و توئیتر) از سال ۲۰۰۵ تا کنون (۲۰۱۰ میلادی)	
تاریخ شروع پایان نامه: دوم ۹۰-۹۱ تاریخ اتمام پایان نامه : ۹۱/۶/۱۹	نام و نام خانوادگی دانشجو : میثم طهرانچی بلدی شماره دانشجویی : ۸۷۰۸۵۰۰۶۰۰ رشته تحصیلی : علوم سیاسی
استاد راهنما : سرکار خانم دکتر طاهره ابراهیمی فر استاد مشاور : جناب آقای دکتر محمدعلی خسروی	
آدرس و شماره تلفن : میدان هلال احمر - خیابان جانبازان غربی - خیابان مدنی - کوچه نگهبان - پلاک ۴ - واحد ۸ - ۶۹۵۶۹۳۷-۰۹۱۲	
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>این پژوهش به دنبال بررسی جایگاه نقش رسانه اینترنت در دیپلماسی عمومی ایالات متحده آمریکا نسبت به ایران بین سالهای ۲۰۰۵م تا ۲۰۱۰ میلادی با توجه به نقش سه سایت اینترنتی فیس بوک، توئیتر و یوتیوب است. در این پژوهش بر این نکته تاکید می شود که دیپلماسی عمومی و استفاده از شبکه های اجتماعی جدید مثل فیس بوک، توئیتر و... برای گسترش دیپلماسی عمومی امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران بسیار مهم بوده و مهمترین مورد مثال برای تبیین اهمیت این مساله وقایع پس از انتخابات ریاست جمهوری در ایران به سال ۱۳۸۸ش/ ۲۰۰۹ م است.</p> <p>امروزه با کوچکتر و پیچیده تر شدن جهان به واسطه رشد روزافزون وسایل ارتباط جمعی از قبیل اینترنت و ماهواره معادلات گذشته در تنظیم روابط بین کشورها تا حدود زیادی به هم خورده و جای خود را به معادلات جدیدی داده است؛ به گونه ای که به جای به کارگیری مستقیم زور، توجه قدرت‌ها به استفاده از قدرت نرم و ایجاد تغییرات از طریق مسالمت آمیز با به کارگیری شیوه‌های نوین مداخله در امور داخلی کشورها جلب شده است. علاوه بر این، در این دوران رسانه‌ها به مثابه ابزاری اساسی برای اعمال سیاست‌های قدرت‌های زورمدار به کار می‌روند و رقابتی جهانی در عرصه نبرد رسانه‌ای شکل گرفته است. در این میان جنگ نرم با هدف گرفتن فکر و اندیشه ملت‌ها نقش مهمی را در سست نمودن حلقه‌های فکری و فرهنگی جوامع ایفا می‌کند. رسانه‌های جدید اینترنتی به عنوان ابزاری جادویی به خدمت دیپلماسی عمومی آمریکا در آمده است به نحوی که از طریق امریکا توانسته، اثرات مختلفی بر مردم کشورهای هدف داشته باشد. رسانه‌های جدید امکان دسترسی به جمعیتی که در گذشته غیر قابل دسترسی بودند را فراهم می کند. با این وجود رسانه‌های جدید، مزیت، توانمندی ها، محدودیت ها و خطراتی نیز به همراه دارد؛ درک مزایای نسبی این تکنولوژی ها و استفاده عاقلانه از آن می تواند برای جوامع و دولت ها نتایج مفیدی را در زمینه های مختلف به همراه داشته باشد. با توجه به این امکانات، در سالهای اخیر سه رسانه فیس بوک، توئیتر و یوتوب به عنوان ابزار جنگ نرم، توسط امریکا علیه ایران به کار گرفته شده‌اند.</p>	
نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهشنامه دانشکده مناسب است _ مناسب نیست تاریخ و امضاء	

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات طرح.....
۲	۱.۱ مقدمه.....
۳	۱.۲ بیان مسئله.....
۵	۱.۳ اهمیت موضوع و انگیزه طرح آن.....
۵	۱.۴ سؤال اصلی و فرعی.....
۶	۱.۵ فرضیه تحقیق.....
۶	۱.۶ اهداف تحقیق.....
۷	۱.۷ روش‌ها و ابزارهای جمع آوری اطلاعات.....
۷	۱.۸ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
۷	۱.۹ پیشینه و ادبیات تحقیق.....
۱۲	۱.۱۰ تعریف مفاهیم.....
۱۲	۱.۱۰.۱ فضای مجازی.....
۱۳	۱.۱۰.۲ اینترنت.....
۱۳	۱.۱۰.۳ رقابتی شدن فضای مجازی و فیزیکی.....
۱۴	۱.۱۰.۴ جنگ نرم.....
۱۴	۱.۱۰.۵ تهدید نرم.....
۱۴	۱.۱۰.۶ قدرت نرم.....
۱۵	۱.۱۰.۷ قدرت سخت.....
۱۵	۱.۱۰.۸ قدرت نیمه سخت.....
۱۵	۱.۱۰.۹ جنگ رسانه‌ای.....
۱۶	۱.۱۰.۱۰ دیپلماسی عمومی.....
۱۷	۱.۱۱ مشکلات تحقیق.....
۱۷	۱.۱۲ سازماندهی تحقیق.....

۱۹	فصل دوم: مبانی نظری تحقیق.....
۲۰	۲,۱ مقدمه.....
۲۰	۲,۲ مبانی نظری.....
۲۰	۲,۲,۱ تعریف و مفهوم دیپلماسی عمومی.....
۲۲	۲,۲,۲ نقش فرهنگ و ارتباطات در دیپلماسی عمومی.....
۲۸	۲,۲,۳ رهیافت نبرد اطلاعات.....
۲۸	۲,۲,۴ نظریات مربوط به دامنه اثرات تبلیغاتی و اقناعی رسانه‌ها.....
۲۹	۲,۲,۴,۱ نظریه تزریقی.....
۲۹	۲,۲,۴,۲ نظریه پشتیبانی.....
۳۰	۲,۲,۴,۳ نظریه دو یا چند مرحله ای ارتباط.....
۳۱	۲,۲,۴,۴ نظریه برجسته سازی.....
۳۲	۲,۲,۵ نظریه قالب تحقیق.....
۳۴	فصل سوم (تاریخچه): دیپلماسی ایران و ایالات متحده آمریکا قبل از قطع رابطه.....
۳۵	۳,۱ مقدمه.....
۳۶	۳,۲ بخش اول: دیپلماسی خارجی ایالات متحده آمریکا.....
۳۶	۳,۲,۱ ساختار سیاستگذاری سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا.....
۳۷	۳,۲,۲ فرایند تصمیم گیری در سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا.....
۳۸	۳,۲,۳ اصول، مبانی و پایه های دیپلماسی خارجی ایالات متحده آمریکا.....
۳۹	۳,۲,۳,۱ مکاتب سه گانه در سیاست خارجی آمریکا.....
۴۰	۳,۳ بخش دوم: سیاست خارجی ایالات متحده در قبال ایران.....
۴۰	۳,۳,۱ ایران و آمریکا؛ از هم پیمانی تا رقابت و دشمنی.....
۴۱	۳,۴ بخش سوم: روابط دیپلماتیک ایران و آمریکا.....
۴۱	۳,۴,۱ زمینه های سیاسی برقراری روابط ایران و آمریکا.....
۴۳	۳,۴,۲ روابط ایران با آمریکا در دوران پهلوی اول.....
۴۵	۳,۴,۳ روابط ایران با آمریکا در دوران پهلوی دوم.....
۴۵	۳,۴,۳,۱ قبل از دولت مصدق.....
۴۶	۳,۴,۳,۲ دولت مصدق و بعد از آن.....

۴۹نقش مهم ایران در سیاست خارجی آمریکا از زمان ریچارد نیکسون به بعد
۵۰روابط ایران و آمریکا در دوره ریاست جمهوری جیمی کارتر و سقوط شاه
۵۳عوامل موثر بر تنش و درگیری میان ایران و آمریکا در بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
۵۴تسخیر سفارت آمریکا
فصل چهارم: دیپلماسی ایالات متحده در قبال جمهوری اسلامی ایران پس از قطع رابطه	
۵۶مقدمه
۵۷استراتژی های مبتنی بر قدرت سخت در قبال ایران
۵۹تاکتیک ها و تکنیک های ایران هراسی
۶۰امواج ایران هراسی
۶۱اهداف پیدا و پنهان ایران هراسی
۶۲انتقال بحران از مدیترانه به خلیج فارس
۶۲سرعت بخشیدن به روند سازش اعراب و رژیم صهیونیستی
۶۲تشکیل ناتوی عربی از عمان تا لبنان
۶۳مهار منطقه ای ایران
۶۳منزوی ساختن ایران در عرصه بین المللی
۶۳ایجاد مسابقه تسلیحاتی در منطقه
۶۳توجیه حضور نظامی آمریکا در منطقه
۶۴تسلط بر منابع نفتی منطقه
۶۴استراتژی های مبتنی بر قدرت نرم در قبال ایران
۶۹فرقه سازی، تبلیغ و ترویج افکار الحادی
۷۰رواج عرفان های کاذب
۷۲تجهیز سربازان شیطان
۷۲بهره برداری تاکتیکی از قومیت های ایرانی
۷۴ایجاد اتحاد در اپوزیسیون خارجه نشین
۷۴مهندسی انقلاب رنگی در چارچوب افزایش قدرت مردمی
۷۷جایگاه ورزش در دیپلماسی عمومی آمریکا در قبال ایران

فصل پنجم: دیپلماسی عمومی ایالات متحده در قبال ایران با محوریت شبکه های اجتماعی

۷۹.....	اینترنتی.....
۸۰.....	۵,۱ مقدمه.....
۸۱.....	۵,۲ تاریخچه دیپلماسی عمومی آمریکا.....
۸۵.....	۵,۳ دیپلماسی عمومی ایالات متحده، پس از یازده سپتامبر.....
۸۸.....	۵,۴ ابزارهای جنگ نرم آمریکا علیه ایران.....
۹۶.....	۵,۵ ورود رسانه به دیپلماسی خارجی ایالات متحده آمریکا در قبال ایران.....
۹۶.....	۵,۵,۱ تاریخ دیپلماسی اینترنتی.....
۹۸.....	۵,۵,۲ رویکرد اوپاما به اینترنت.....
۱۰۰.....	۵,۶ دیپلماسی اینترنتی ایالات متحده علیه ایران.....
۱۰۰.....	۵,۶,۱ برخورد آمریکا و ایران بعد از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۸۸.....
۱۰۰.....	۵,۶,۱,۱ دوره تناقض گویی.....
۱۰۷.....	۵,۶,۱,۲ دوره حمایت از مخالفان.....
۱۱۲.....	۵,۶,۲ رسانه های اینترنتی و دیپلماسی آمریکا علیه ایران.....
۱۱۴.....	۵,۶,۲,۱ توئیتر.....
۱۱۶.....	۵,۶,۲,۱,۱ نقش توئیتر ابزار دیپلماسی عمومی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸.....
۱۱۷.....	۵,۶,۲,۱,۲ توئیتر و شایعه پراکنی.....
۱۱۸.....	۵,۶,۲,۱,۳ نقش توئیتر در آشوب های پس از انتخابات.....
۱۲۰.....	۵,۶,۲,۲ فیس بوک.....
۱۲۱.....	۵,۶,۲,۲,۱ نقش فیسبوک ابزار دیپلماسی عمومی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸.....
۱۲۱.....	۵,۶,۲,۳ یوتیوب.....
۱۲۲.....	۵,۶,۲,۳,۱ نقش یوتیوب ابزار دیپلماسی عمومی در انتخابات ریاست جمهوری سال ۸۸.....
۱۲۴.....	۵,۷ نتیجه گیری.....
۱۲۸.....	۵,۸ پیشنهاد.....
۱۳۰.....	پیشنهاد برای محققین بعدی.....
۱۳۳.....	منابع و مآخذ.....

فصل اول:

کلیات طرح

۱,۱ مقدمه

اینترنت این امکان را فراهم می‌سازد تا در عین حالی که اینجا هستیم، به معنایی اینجا نباشیم. فضای اینترنت فضای مجازی است. اینترنت محیطی ایجاد می‌کند تا حجم وسیعی از اطلاعات در محیطی نامحدود منتشر و تمامی سازمان‌ها و سیستم‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را به مجاز تعریف شود. دنیای مجاز، درحالی که پیشینه آن به یک سده هم نمی‌رسد، رشد بسیار شگرف و عجیبی داشته و تبدیل به سایه‌ای از فضای حقیقی شده است. دنیای ارتباطات مجازی بسیار گسترده‌تر بوده و در مقایسه با دنیای حقیقی امکان ارتباطات سریعتر و آسانتری وجود دارد. این ارتباطات گسترده و اثرپذیری دوسویه در فضای مجازی موجب گردیده عالم سیاست نیز از این عرصه بی‌بهره نماند. در گذشته‌ای نه چندان دور، تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری محدود به عرصه‌ای بود که در آن نخبگان حاکم در چارچوب رویه‌هایی پوشیده و پنهان عمل می‌کردند؛ اما امروزه فضای مجازی به عنوان ابزاری برای انتقال پیام و اطلاعات، موجب گردیده است حتی فردی که دارای هیچ منصب دولتی و حکومتی نیست، بتواند در قلمروی سیاسی داخلی، منطقه‌ای و یا حتی جهانی اثر گذار باشد و از طریق فضای سایبری نیز نظرات خود را له یا علیه یک سیاست منتشر نماید و طرفدارانی را گرد آن بسیج نماید و به تبع آن دست به اقداماتی بصورت یک پارچه بزند. این نوع ارتباطات، و اثرگذاری و اثرپذیری از طریق اینترنت موجب گردیده است کشورها نیز از این ابزار گسترده و بدون مرز در جهت ارتباط با ملل و جوامع کشورهای دوست یا دشمن بهره‌گرفته و نظرات خود را به این ملت‌ها منتقل نمایند، و آن ملت نیز نماینده فکری آن کشور مبدا در کشور مقصد باشد. (Krotoski, ۲۰۱۰, ۱۴۳)

این حوزه جدید، حوزه «سایبر دیپلماسی»^۱ یا «دیجیتال دیپلماسی»^۲ نام دارد؛ شناخت ابزارهای این دیپلماسی و اثرپذیری و عنوان روش‌های بهره‌گیری از آن و دیگر جوانب آن از مواردی است که می‌بایست بیشتر مورد بررسی و واکاوی قرار گیرد. در این تحقیق سعی بر آن است تا با استفاده از مطالعات موردی سایت‌های یوتیوب^۳، فیس‌بوک^۴ و توئیتر^۵ به عنوان ابزارهای قوی در این عرصه و

^۱ - Cyber Diplomacy

^۲ - Digital Diplomacy

^۳ - You Tube

^۴ - Facebook

^۵ - Twitter

نیز مطالعه موردی دیپلماسی عمومی ایران و امریکا، بررسی عمیق تری در این خصوص صورت پذیرد.

۱,۲ بیان مسئله

باتوجه به نقش برجسته فضای مجازی در زندگی اجتماعی و همچنین تاثیر گذاری آن در سایر شئون زندگی انسان امروزی، بی تردید ساحت سیاست نیز از این دستاورد علمی بشر بی بهره نبوده است. از آنجا که یکی از سطوح عرصه سیاست و علم سیاست، دیپلماسی سیاسی میان بازیگران مختلف در این عرصه می باشد، از این رو پرداختن به نقش فن آوری های نوین ارتباطات مجازی (فضای مجازی ارتباطی) در تعاملات تاثیر گذار دیپلماسی، اهمیت ویژه ای یافته است. بستر کاری دیپلماسی عمومی، افکار عمومی است که می توان با در دست داشتن افکار عمومی و فشار از آن طریق، برخی تصمیمات را در حوزه دیپلماسی خصوصی (مذاکره خواص با خواص) تحت تاثیر قرار داد. مطبوعات، رسانه ها، اینترنت، فیلم، کتاب و نقل قول، از جمله ابزارهای تاثیرگذار در این راستا می باشند که می توان به آنها اشاره نمود. اما در این میان، اینترنت تنها نماینده ی بلامنازع فضای تاثیرگذاری و تاثیر پذیری است. باید توجه داشت امروزه جوامع به تبع تحولات چشمگیر تکنولوژیک و همچنین تغییر ماهیت نرم افزاری ارتباطات انسانی، دچار دگرگونی عمیقی از این حیث گردیده اند. با این مقدمه می توان گفت اینترنت به عنوان یکی از مهمترین گزاره های فن آوری اطلاعات در حوزه رسانه سایبری، نقش بی بدیلی در کارویژه های دیپلماسی عمومی همچون مهار، استحاله و تقویت سیاست ها با به دست گرفتن افکار عمومی برعهده دارد.

به عقیده بسیاری از صاحب نظران در چند سال اخیر، از جمله مراکز برجسته در شکل گیری و اثرگذاری افکار عمومی میان بازیگران و مخاطبان موثر در عرصه سیاست، سه سایت بزرگ یوتیوب، فیس بوک^۶ و توییتر^۷ می باشد. (قاسم زاده، ۲، ۱۳۹۰) در این میان، استفاده کشور امریکا از این ابزار

^۶ - www.facebook.com

^۷ - www.twitter.com

دیپلماسی عمومی در جهت نیل به مقاصد و اهداف سیاسی در میان ملل و کشورهای دوست و دشمن از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

به تبع وقوع انقلاب اسلامی ایران، دگرگونی‌های وسیع و دامنه‌داری در ابعاد مختلف حیات سیاسی و اجتماعی جامعه ایران معاصر پدید آمد که در پی پارادایم این انقلاب مردمی و اسلامی، سیاست خارجی ایران نیز دستخوش تحولاتی ژرف و بنیادین شد. به عبارت بهتر، حدوث تغییرات اساسی در صحنه سیاست داخلی جامعه، در سیاست خارجی نیز بازتاب یافته و به صورت نوعی گسست و گونه‌ای جابه‌جایی پارادایمی در الگوی کنش سیاست خارجی ترجمه شد. به گونه‌ای که الگوی کنش غالب از گرایش به اتحاد و ائتلاف با غرب به سمت ائتلاف‌زدایی و کناره‌گیری از هم‌پیمانی با قدرت‌های غربی، به ویژه ایالات متحده، و حتی در جهت ضدیت و ستیز با هنجارها و نهادهای جامعه بین‌المللی مستقر و ساختار قدرت حاکم بر آن تغییر مسیر داد.

با وقوع انقلاب اسلامی و چرخش کامل اصول، پایه‌ها، اهداف و آرمان‌های حاکم بر سایت داخلی و خارجی حاکم بر ایران و تبدیل شدن ایران از کشوری به عنوان حافظ منافع ایالات متحده در منطقه و ایفا کننده نقش «ژاندارم منطقه» خاورمیانه، به سرزمینی با نظام برآمده از یک نظام ضد استعماری، ضد غربی و با ایدئولوژی انقلابی اسلام سیاسی و دارای اهداف و آرمان‌های آزادیخواهانه و ضد نفوذ قدرت کشورهای غربی و در رأس آمریکا در صحنه روابط بین‌الملل، موج تهدید، تنش و حتی درگیری و محاصره اقتصادی - نظامی بر علیه ایران شکل گرفت و تا به اکنون ادامه دارد.

در دوران کنونی با عنایت به بحثی که در رابطه با گسترش تکنولوژی‌های ارتباطی من جمله اینترنت انجام می‌گیرد، تهدیدها و چالش‌های دو طرف ماجرا به فضای سایبر کشیده شده است. به نظر می‌رسد که چنین امکان فوق‌العاده از نظر دستگاه‌های سیاست‌گذار سیاست خارجی دولت آمریکا پنهان نمانده و در راستای بهره‌برداری از آن در جهت برقراری تماس و پیگیری اهداف و منافع خارجی خود در رابطه با جمهوری اسلامی ایران مورد توجه بوده است. به طوری که نمودهای آن را می‌توان در واکنش‌های داخلی در ایران مشاهده نمود. همواره از همان روزهای ابتدایی انقلاب مسئولین عالی جمهوری اسلامی هشدارهایی راجع به فرهنگی شدن سیاست‌های آمریکا با هدف ایجاد تغییر و استحاله فرهنگ و افکار و اندیشه‌های مردم صورت گرفت، که این هشدارها طی سال

های اخیر همگام با توسعه وسایل ارتباط جمعی و اطلاعاتی در ایران شدت گرفته و لزوم توجه به آن در قالب مفاهیمی همچون ناتوی فرهنگی، تهاجم فرهنگی و جنگ نرم در حال طرح و چارچوب بندی است.

۱,۳ اهمیت موضوع و انگیزه طرح آن

اهمیت نتایج تحقیق پیرامون یک موضوع از دو بعد می تواند دارای اهمیت باشد، جنبه نخست آن به جنبه شناختی آن باز می گردد به این معنی که گشودن مسیر تأمل در باب زمینه ای که توجه پژوهشگران کمی را به خود جلب نموده است به خودی خود دارای اهمیت علمی است و در جهت دانش افزایی تعبیر می گردد. در تحقیق حاضر به دو زمینه دیپلماسی عمومی و نقش اینترنت در دیپلماسی عمومی پرداخته شده است که به سبب بداعت و تازگی متون تحقیقی کمی درباره آن وجود دارد. اضافه نمودن مورد مطالعاتی آمریکا و ایران به نقش آفرینی سه سایت یوتیوب، فیس بوک و توئیتر به این مطلب بیش از پیش جنبه نوآوری و اهمیت دانش افزایی پژوهش حاضر را بیان می نماید. وجه دوم اهمیت موضوع به جنبه کاربردی آن باز می گردد. در حال حاضر قدرت و گفتمان نرم یکی از محوری ترین مباحث دستگاه های سیاسی و امنیتی کشور است و مصادیق آن از سوی مقامات عالی به عنوان دغدغه های جدی مطرح گردیده است، از این رو شناخت هر چه بهتر و دقیقتر این حوزه از مطالعات، می تواند سیاستگذاران جمهوری اسلامی را در تصمیم سازی ها و اقدامات مناسب در جهت تقویت و مقابله با تهدیدات نرم یاری نماید.

۱,۴ سوال اصلی و فرعی

با عنایت به آنچه گفته شد مساله این تحقیق بیش از آنکه به چرایی پردازد و در پی کشف علل چنین تحولی در حوزه دیپلماسی عمومی می باشد و رسالتش بر بررسی و نشان دادن جریان است(دیپلماسی عمومی آمریکا) که در بستر یک فناوری جدید ارتباطی(اینترنت و سایت های سه گانه) قابل مشاهده است و هدف نهایی آن ایجاد تغییر در رفتار و سیاست جمهوری اسلامی (جنگ

نرم، ناتوی فرهنگی، تهاجم فرهنگی) است. بدین ترتیب سوال اصلی پژوهش حاضر به صورت زیر ارائه می گردد:

پرسش اصلی: نقش اینترنت (بامطالعه موردی سایتهای یوتیوب، فیس بوک و توئیتر) بین سالهای ۲۰۰۵ میلادی تاکنون^۱ (۲۰۱۰م) در دیپلماسی عمومی آمریکا نسبت به ایران چه بوده است؟

پرسش فرعی: نقش سایت های پرمخاطب (بامطالعه موردی سایتهای یوتیوب، فیس بوک و توئیتر) بین سالهای ۲۰۰۵ میلادی تاکنون(۲۰۱۰م) در دیپلماسی عمومی آمریکا چه بوده است؟

۱,۵ فرضیه تحقیق

اینترنت و سه سایت "فیس بوک"، "توئیتر" و "یوتوب" در دیپلماسی عمومی آمریکا به عنوان ابزار های جنگ نرم ، فضا و بستر مناسبی برای خلق بحران به منظور تغییر رفتار، استحاله سیاستها و جذب عناصر مردمی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران در تحقق اهداف دیپلماسی عمومی آمریکا نسبت به ایران فراهم آورد.

۱,۶ اهداف تحقیق

متخصصین ارتباطات معتقدند ظهور دنیای جدید یعنی جهان مجازی، بسیاری از روندها و نگرشها و ظرفیت‌های آینده جهان را تحت تاثیر خود قرار می‌دهد. این جهان در واقع به موازات جهان واقعی بوده و گاه حتی بر جهان واقعی مسلط شده و عینیت واقعی پیدا می‌کند. اینترنت به عنوان ابزار جدیدی برای ارتباطات بین ملت ها، حکومت ها و دیگر بازیگران عرصه سیاست، نقش قابل توجهی در تحکیم، تضعیف و شکل گیری آنها ایفا نموده است. این در حالی است که در طول تاریخ هیچ ابزاری همانند اینترنت نتوانسته است همچون تیغ دولبه ای، اثرگذاری سریع و عمیقی در تحکیم و تضعیف حکومت ها داشته باشد. بدلیل عمق اثر گذاری و اطلاع رسانی سریع و نیز توانایی بسیج افکار از طریق اینترنت، بسیاری از حکومت ها هزینه های بسیاری برای فیلترینگ سیاستها و نظرهای مخالف حکومت و نظام می نمایند. تا نیم قرن گذشته کثرت نظریات علم سیاست و

^۱ - از آنجایی که زمان تصویب عنوان وموضوع این رساله سال ۲۰۱۰ می باشد منظور از کلمه تاکنون در رساله سال ۲۰۱۰ می باشد.

رفتارهای بازیگران این عرصه مبتنی بر فضای حقیقی بنا شده بود و امروزه در مواجهه با پدیده فضای مجازی و پیچیدگی‌ها و ظرفیت‌های خاص این فضا لازم است نقش چنین عاملی در بررسی پدیده های سیاسی لحاظ گردیده تا بدین ترتیب تصویر روشن تری از آن بدست آید. از این روی انجام چنین پژوهشی با موضوع نقش اینترنت در دیپلماسی آمریکا نسبت به ایران در وهله اول دریافت درک صحیح و روشن نقشی است که یک تکنولوژی جدید ارتباطی به نام اینترنت می تواند در دستگاه دیپلماسی یک کشور داشته باشد و فهم عمیقتری از چگونگی انطباق امکانات اینترنت با دیپلماسی عمومی آمریکا است و در وهله دوم، به طور مشخص، این فضای مجازی که محتوی سیاست های دیپلماسی عمومی است؛ چیست و چگونه با هدف تغییر، مهار، استحاله سیاست ها و رفتارهای جمهوری اسلامی ایران عمل می کند.

۱,۷ روش‌ها و ابزارهای جمع آوری اطلاعات

اطلاعات مورد نیاز برای این پژوهش شامل دو دسته اطلاعات است: بخش اول، بر اساس روش کتابخانه است که با مراجعه به کتب، مقالات و پایان نامه های انجام شده بر حول این موضوع انجام می گیرد. اغلب یافته های این بخش برای مباحث نظری مورد استفاده قرار گرفته است. بخش دوم مربوط به اطلاعاتی است که از منابع اینترنتی و به طور خاص از سه سایت یوتیوب، فیس بوک و توئیتر استخراج شده و مورد استفاده قرار می گیرد.

۱,۸ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

روش اصلی که در نوشتن این تحقیق و تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌های بدست آمده مورد استفاده قرار گرفته است، روش توصیفی-تحلیلی است.

۱,۹ پیشینه و ادبیات تحقیق

مطالعات انجام شده در دو حوزه دیپلماسی عمومی و اینترنت به سبب عواملی همچون تازگی زمینه مطالعاتی و همینطور توجه اندک محققین (دست کم در ایران) از کمیت زیادی برخوردار نمی باشد

و به همین دلیل متون زیادی در این خصوص موجود نیست. با این همه می توان از میان همین تعداد کم به مواردی اشاره نمود که محققین و مولفین آنها، کانون توجه خود را بر حوزه های مرتبط با دیپلماسی عمومی و اینترنت متمرکز نموده اند. این منابع به صورت کتب و مقالات به زبان انگلیسی و فارسی به صورت ترجمه و تألیف به همراه به صورت چاپ و منتشر شده در صفحات اینترنتی و مکتوب موجود می باشد. نکته ای که در بررسی پیشینه مطالعاتی این پژوهش قابل ذکر است؛ حجم زیادی از متون زبان فارسی است که طی سال های اخیر با محوریت جنگ نرم و ناتوی فرهنگی و تهاجم فرهنگی و عناوینی از این دست تولید شده است که در بسیاری موارد نگاه از داخل جمهوری اسلامی به سیاست های دیپلماسی عمومی آمریکا را نمایان می سازد. به بیان دیگر مفاهیمی همچون تهاجم فرهنگی و ناتوی فرهنگی روی دوم همان سکه ای است که روی اول آن به دیپلماسی عمومی تعبیر می گردد. در بخش توضیح مفاهیم پژوهش به این مقوله خواهیم پرداخت. در این قسمت تعدادی از آثار موجود، که به نوعی پیشینه کار تحقیقاتی حاضر محسوب می گردد، معرفی می شود:

قدرت نرم نوشته جوزف اس. نای، ترجمه سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، چاپ سوم ۱۳۸۹

در این کتاب به طور ویژه ای به یکی از مفاهیم اساسی و مرتبط با موضوع دیپلماسی عمومی پرداخته شده است. نویسنده پس از انجام توصیفات و اشارات مصداقی به کاربردهای قدرت نرم در دیپلماسی عمومی، به دیپلماسی عمومی آمریکا پرداخته و سیاست خارجی آن کشور را در چارچوب این مفهوم بررسی نموده است. اگرچه در این کتاب فصلی با عنوان دیپلماسی عمومی وجود ندارد اما بسیاری از مطالب آن در چارچوب مطالعات دیپلماسی عمومی قرار می گیرد و از این روی می تواند به عنوان یکی از منابع تحقیق حاضر مورد استفاده قرار گیرد.

دیپلماسی عمومی نوین؛ کاربرد قدرت نرم در روابط بین الملل تألیف ژان میلسن و همکاران، ترجمه رضا کلهر و سید محسن روحانی، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، چاپ دوم ۱۳۸۸

شاید به جرات بتوان گفت این اثر تنها اثری است که تا کنون به طور جامع به دیپلماسی عمومی تحت عنوان دیپلماسی نوین پرداخته است. این اثر شامل مجموعه مقالاتی است که با محوریت موضوع دیپلماسی عمومی و کاربرد آن در روابط بین الملل کنونی شکل گرفته است. بررسی تئوریک

مفهوم دیپلماسی عمومی، باز اندیشی های صورت گرفته در قبال دیپلماسی، کاربرد در سیاست خارجی آمریکا، اتحادیه اروپا و چین از جمله موضوعات مقالات این کتاب است. این کتاب از آنجایی که مباحث تئوریک مفیدی در باب روشن نمودن مفهوم دیپلماسی عمومی دارد و همینطور تحلیل هایی که از رفتار های دولت ها در چارچوب دیپلماسی عمومی انجام داده است، قابل توجه و حائز اهمیت است و می تواند در بخشی از موضوع مورد مطالعه این تحقیق مورد استفاده قرار گیرد. دیپلماسی نوین در عصر دگرگونی در روابط بین الملل، نوشته سید علی اصغر کاظمی، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰

در این کتاب به بررسی مفهوم دیپلماسی پرداخته شده است و با عنایت به رویکرد های سنتی دیپلماسی از تاریخ دور تا به امروز تحولات مربوط به آن را منعکس شده است. در این کتاب به تحول دیپلماسی تحت تاثیر وارد شدن اصول دیپلماسی باز، اشاره می گردد و تحولات رخ داده در روش ها، ابزارها و اهداف دیپلماسی را تحت عنوان دیپلماسی نوین بیان می کند. مطالعه این اثر از این نظر که مطالبی روشن کننده از مفهوم دیپلماسی و عناصر آن ارائه می کند برای محقق این حوزه ضروری است و برای تحقیق حاضر مقدمه ای بر دیپلماسی عمومی به عنوان دیپلماسی نوین عصر حاضر سودمند می باشد.

دیپلماسی عمومی آمریکا در قبال ایران؛ تالیف فواد ایزدی در ۳۶۳ صفحه توسط دانشگاه امام صادق(ع)، زمستان سال ۱۳۹۰

این کتاب کوشیده است با رویکردی انتقادی به ارزیابی اقدامات این کشور در زمینه دیپلماسی عمومی در قبال ایران پردازد. دوره مورد بررسی این کتاب از پس از حادثه یازده سپتامبر تا سال های پایانی دوره ریاست جمهوری بوش پسر قرار دارد و در آن سعی بر آن شده بجز طرح مسائل توصیفی و روایی به تحلیل خط مشی سیاسی دیپلماسی دو کشور پرداخته شود.

دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی؛ پیوند ها و اهداف نوشته حسام الدین آشنا و نادر جعفری هفت خوانی، دو فصلنامه دانش سیاسی، شماره ۵، بهار و تابستان ۱۳۸۶

در این مقاله به بررسی موضوعاتی چون تعاریف متعدد نظری و کاربردی دیپلماسی عمومی با استناد به دیدگاه های نظریه پردازان رسمی، همپوشانی معنایی دیپلماسی عمومی با مفاهیم پروپاگاندا و

روابط عمومی، هرم ارتباطات دیپلماسی عمومی و اهداف کلی آن در سیاست خارجی پرداخته شده است و به طور خاص به کارگیری دیپلماسی عمومی در سیاست خارجی ایالات متحده بررسی می شود.

دیپلماسی عمومی؛ رویکردی نو در عرصه روابط بین الملل، نوشته احسان الله نیک آئین، فصلنامه سیاست خارجی، سال بیست و سوم، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۸

بر اساس نظر محقق مقاله فوق مفهوم دیپلماسی عمومی از آن دست مفاهیمی است که به تازگی وارد ادبیات سیاسی کشور شده و به همین سبب برداشت ها و تعاریف مختلفی از آن وجود دارد. از این رو وی با ارائه تعاریف موجود از دیپلماسی عمومی، می کوشد در نهایت با ارائه تعریفی نهایی از آن، جمع بندی از گوناگونی موجود در تعاریف دیپلماسی عمومی تحویل دهد.

راهبردها و اهداف جنگ رسانه ای غرب علیه جمهوری اسلامی ایران، نوشته مهدی رضاییان، مجله پژوهش های ارتباطی، شماره ۵۵، ۱۳۸۷

همانگونه که از عنوان مقاله بر می آید نگارنده این مقاله کانون مطالعه خود را بر محور راهبرد ها و کارکردهای رسانه ها علیه ایران قرار داده است. این مقاله با مبنا قرار دادن رویکرد نرم افزارانه در تحت تاثیر قرار دادن افکار عمومی از طریق رسانه ها در صدد نشان دادن عملکرد های ضد منافع جمهوری اسلامی رسانه های غربی است. از این رو با در نظر گرفتن رسانه به عنوان یکی از ارکان دیپلماسی عمومی، تحقیق حاضر را تلاش مفیدی در جهت شناخت بهتر از نحوه استفاده دولت های غربی از رسانه برای تضعیف نظام جمهوری اسلامی دانست.

جایگاه مفهومی دیپلماسی عمومی، نوشته ناصر هادیان و افسانه احدی، فصلنامه بین المللی روابط خارجی، سال اول، شماره سوم، پائیز ۱۳۸۸

مقاله فوق نیز از آن دسته مقالاتی است که در حوزه شفاف سازی و متمایز ساخته مرزهای مفهومی دیپلماسی عمومی از دیگر مفاهیم مشتبه به نگارش درآمده است. نگارنده معتقد است دیپلماسی عمومی از جمله مفاهیمی است که در کشور به روشنی تعریف نشده و ابهامات مفهومی زیادی در ارتباط با آن وجود دارد. این مفهوم معمولاً به جای مفاهیمی همچون قدرت نرم، تبلیغات، روابط فرهنگ و جنگ نرم به کار می رود که هر کدام از این کلمات دارای مفاهیم متفاوتی است. در این